

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૫] ૨ એસ.સી.આર. ૯૭૬

ગુરજીત સિંહ ઉર્ફે ગોરા અને અન્ય

વિરુદ્ધ

સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા

(ક્રિમિનલ અપીલ ૫૧૯/૨૦૧૦)

૧૦ માર્ચ, ૨૦૧૫

[જગદીશ સિંહ ખેહર અને એસ. એ. બોબડે, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ કલમ ૩૦૨ સાથે વંચાતા કલમ ૩૪ –
હત્યા – ફરિયાદપક્ષનો કેસ કે અપીલકર્તા-આરોપી તેના ભાઈ સાથે મળીને,
પાવડાથી સજ્જ થઈને ભોગ બનનારને ઈજાઓ પહોંચાડી હતી – આરોપીના
માતા-પિતાએ પક્ષકારો વચ્ચેની દુશ્મનાવટને કારણે તેમના પુત્રોને ગુનો કરવા
માટે ઉશ્કેર્યા હતા – આરોપી અને તેના ભાઈ દ્વારા સ્વ-બચાવ અને અયાનક

ઉશ્કેરણીની દલીલ કેમકે ભોગ બનનારે તેમના પિતાને ઈજા પહોંચાડી હતી – ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાને કલમ ૩૦૪ ભાગ II હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો હતો, જોકે, તેના ભાઈને નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો – હાઈકોર્ટે અપીલકર્તાઓને કલમ ૩૦૨ સાથે વંચાતા કલમ ૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા – અપીલ પર, કોર્ટે ઠેરવેલ કે: કેસના સંજોગો કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાનું સૂચવે છે – હાઈકોર્ટે, તમામ પુરાવાઓ જોયા પછી, યોગ્ય તારણ કાઢ્યું કે બે ઘા આરોપી અને તેના ભાઈ દ્વારા કરવામાં આવ્યા હતા, જેઓ બંને પાવડાથી સજ્જ હતા અને જેમને તેમના માતા-પિતા દ્વારા ભોગ બનનારને મારી નાખવા માટે ઉશ્કેરવામાં આવ્યા હતા – તે સ્વીકારવામાં આવે છે કે આરોપીના પિતા પરની ઈજા મોટે ભાગે સ્વ-નિર્મિત છે – વધુમાં, પિતા દ્વારા તબીબી સારવાર લેવામાં અતિશય વિલંબ થયો હતો – તેમજ પિતાએ ઈજાઓની રેડિયોલોજીકલ તપાસ કરાવવાનો ઈનકાર કર્યો હતો અને ડોક્ટરને જણાવ્યું ન હતું કે તેને કેવી રીતે અને શા માટે ઈજાઓ થઈ હતી જે તદ્દન અસ્વાભાવિક હતું – ઈજાઓનું સ્પષ્ટીકરણ ન હોવું એ ફરિયાદપક્ષના કેસ માટે ઘાતક નથી – બચાવપક્ષનું વર્જન કે અપીલકર્તાએ ભોગ બનનાર પર હુમલો કર્યો કારણ કે ભોગ બનનારે તેના પિતા પર પાવડાથી હુમલો કર્યો હતો તે સ્વીકારી શકાય નહીં – વધુમાં, પાવડાના અસ્તિત્વને સમર્થન આપવાની નિષ્ફળતા સમજાવવામાં આવી ન હતી – તેમજ ભોગ બનનારના સંબંધીઓના નિવેદનને માત્ર એટલા માટે અવિશ્વાસ કરી શકાય નહીં

કારણ કે તેઓ મૃતક ભોગ બનનારના સંબંધીઓ હતા – આમ, હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ યથાવત રાખવામાં આવે છે.

અપીલ ફગાવતા, કોર્ટે ઠેરવેલ કે: ' 1

૧.૧ અપીલમાં, હાઈકોર્ટે તમામ પુરાવાઓનું પુનઃમૂલ્યાંકન કર્યું અને તે નિષ્કર્ષ પર આવી કે આ સંજોગોમાં આરોપી, જીડી (પિતા) ના શરીર પરની ઈજાઓ સમજાવવાની ફરિયાદપક્ષની ફરજ હોવાનું કહી શકાય નહીં, ખાસ કરીને, કારણ કે જીડીએ પોતે રેડિયોલોજીકલ તપાસ માટે તૈયારી દર્શાવી ન હતી કે ડોક્ટરને તેમની ઈજાઓનો ઇતિહાસ પણ જાહેર કર્યો ન હતો. હાઈકોર્ટે એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે જો ફરિયાદપક્ષનો કેસ અન્યથા વિશ્વાસ જન્માવે અને વિશ્વસનીયતાને પાત્ર હોય, તો ઈજાઓનું બિન-સ્પષ્ટીકરણ તેને નકારી કાઢવા માટે અપૂરતું છે. હાઈકોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ સાથે અસંમતિ દર્શાવી અને ઠેરવ્યું કે મૃતકના ભાઈ અને વિધવાના નિવેદનને માત્ર એટલા માટે અવિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી કારણ કે તેઓ મૃતકના નજીકના સંબંધીઓ હતા. તે પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે મૃતકના સંબંધીનું નિવેદન માત્ર તે હેતુથી નકારી શકાય નહીં કે તે અથવા તેણી હિત ધરાવતા પક્ષકાર છે. [પેરા ૧૬]

અનવર અલી વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. (૨૦૧૧) ૧૫ એસ.સી.સી. ૩૬૦; કાર્લિક મલ્હાર વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બિહાર ૧૯૯૫ (૫) સપ્લી.

એસ.સી.આર. ૨૩૯ : (૧૯૯૬) ૧ એસ.સી.સી. ૬૧૪; અશોક રાય વિરુદ્ધ
સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. (૨૦૧૪) ૫ એસ.સી.સી. ૭૧૩ – સંદર્ભિત.

૧.૨ કેસના સંજોગો કલમ ૩૦૨ આઈ.પી.સી. હેઠળ ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાનું સૂચવે છે. આ ઘટના બની હોવા અંગે કોઈ શંકા નથી, જેમાં આરોપી દ્વારા જેએસની હત્યા કરવામાં આવી હતી અને તેની ઈજાઓ 'કસી' દ્વારા કરવામાં આવી હતી. એવા સ્પષ્ટ પુરાવા છે કે આરોપી પક્ષમાં જીડી, તેની પત્ની અને તેમના પુત્રો જીએસ અને એસએસ સામેલ હતા જેઓ 'કસી' થી સજ્જ હતા. 'કસી' દ્વારા કરવામાં આવેલી બે ઈજાઓ છે; એક માથાના પાછળના ભાગે અને બીજી મૂતકના ચહેરા પર. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ના પ્રત્યક્ષદર્શીઓના અહેવાલો, જેઓ નિઃશંકપણે હાજર હતા, તે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં દર્શાવે છે કે જેએસ પર આરોપી પક્ષ એટલે કે જીએસ અને એસએસ દ્વારા હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ જણાવ્યું હતું કે આરોપી જીએસએ જેએસના માથાના પાછળના ભાગે 'કસી' નો ઘા માર્યો હતો, જેના પરિણામે તે પડી ગયો હતો. વધુમાં, જેએસના ચહેરાની જમણી બાજુએ બીજો 'કસી' નો ઘા મારવામાં આવ્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કાઢવામાં આવેલ અનુમાન કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ નો ઈરાદો જીએસનું નામ આપવાનો હતો, જે વ્યક્તિએ બીજો ઘા પણ માર્યો હતો, તે અયોગ્ય છે. તે કારણસર એસએસની મુક્તિ પણ ટકી શકે તેમ નથી. બચાવપક્ષના સાક્ષી ૧ ના નિવેદન દ્વારા બચાવપક્ષના વર્જનમાં મૂંઝવણનું અમુક તત્વ ઉભું કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં

આવ્યો હતો જેમાં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે જેએસને બીજો ઘા વાગ્યો કારણ કે તે જીએસની બાજુમાં પડેલી 'કસી' પર પ્રથમ ઘા વાગ્યા પછી પડ્યો હતો, જેનાથી તેનો ચહેરો જમણી બાજુએ કપાઈ ગયો હતો. [પેરા ૧૭, ૧૮]

૧.૩ ટ્રાયલ કોર્ટે એક અનુમાન કર્યું છે, જે બચાવપક્ષના વર્જન કરતા પણ અલગ છે. હાઈકોર્ટના ચુકાદાને સ્વીકારવો યોગ્ય છે, જેણે આ મુદ્દા પરના તમામ પુરાવા વાંચ્યા પછી, યોગ્ય તારણ કાઢ્યું કે બે ઘા જીએસ અને એસએસ દ્વારા કરવામાં આવ્યા હતા, જેઓ બંને 'કસી' થી સજ્જ હતા અને જેમને તેમના માતા-પિતા દ્વારા જેએસને મારી નાખવા માટે ઉશ્કેરવામાં આવ્યા હતા. જીડી પરની ઈજા મોટે ભાગે સ્વ-નિર્મિત હોવાના હાઈકોર્ટના ચુકાદાને સ્વીકારવામાં આવે છે. જીડી દ્વારા તબીબી સારવાર લેવામાં થયેલ અતિશય વિલંબથી ઘણા પ્રશ્નો ઉભા થાય છે. તેણે ઈજાઓની રેડિયોલોજીકલ તપાસ કરાવવાનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો અને ડોક્ટરને જણાવ્યું ન હતું કે તેને કેવી રીતે અને શા માટે ઈજાઓ થઈ હતી. જીડીનું વર્તન તદ્દન અસ્વાભાવિક જણાય છે અને બચાવપક્ષનું વર્જન સ્વીકારવું શક્ય નથી કે જીએસએ જેએસ પર હુમલો કર્યો કારણ કે જેએસએ તેના પિતા પર 'ગંડાસી' થી હુમલો કર્યો હતો. 'ગંડાસી' ના અસ્તિત્વને સમર્થન આપવામાં નિષ્ફળતા સમજાવવામાં આવી નથી. હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ દોષિત ઠેરવવાનો અને સજાનો હુકમ યથાવત રાખવામાં આવે છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ મુક્તિનો હુકમ રદ કરવામાં આવે છે. [પેરા ૧૯, ૨૦, ૨૧]

ચંદ્રપ્પા અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કાર્પોરેટ ૨૦૦૭ (૨) એસ.સી.આર. ૬૩૦: (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫; સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. વિરુદ્ધ રમેશ અને અન્ય ૨૦૧૧ (૫) એસ.સી.આર. ૧: (૨૦૧૧) ૪ એસ.સી.સી. ૭૮૬; રંજિતમ વિરુદ્ધ બસવરાજ અને અન્ય (૨૦૧૨) ૧ એસ.સી.સી. ૪૧૪ સંદર્ભિત.

અરુણ રાજ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા ૨૦૧૦ (૭) એસ.સી.આર. ૧: જે.ટી. ૨૦૧૦ (૫) એસ.સી. ૧; કપિલદેવ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. ૧૯૮૩ એસ.સી.સી. (કિ) ૩૧૧ અલગ પાડવામાં આવેલ.

કેસ લો સંદર્ભ

૨૦૦૭ (૨) એસ.સી.આર. ૬૩૦	કેસ લો સંદર્ભ સંદર્ભિત.	પેરા ૧૩
૨૦૧૧ (૫) એસ.સી.આર. ૧	સંદર્ભિત.	પેરા ૧૩
(૨૦૧૨) ૧ એસ.સી.સી. ૪૧૪	સંદર્ભિત.	પેરા ૧૩
૨૦૧૦ (૭) એસ.સી.આર. ૧	અલગ પાડવામાં આવેલ.	પેરા ૧૩
૧૯૮૩ એસ.સી.સી. (કિ) ૩૧૧	અલગ પાડવામાં આવેલ.	પેરા ૧૩
(૨૦૧૧) ૧૫ એસ.સી.સી. ૩૬૦	સંદર્ભિત.	પેરા ૧૬
૧૯૯૫ (૫) સપ્લી. એસ.સી.આર. ૨૩૯	સંદર્ભિત.	પેરા ૧૬
(૨૦૧૪) ૫ એસ.સી.સી. ૭૧૩	સંદર્ભિત.	પેરા ૧૬

ક્રિમિનલ એપેલેટ જ્યુરિસ્ટિક્શન: ક્રિમિનલ અપીલ ૫૧૯/૨૦૧૦.

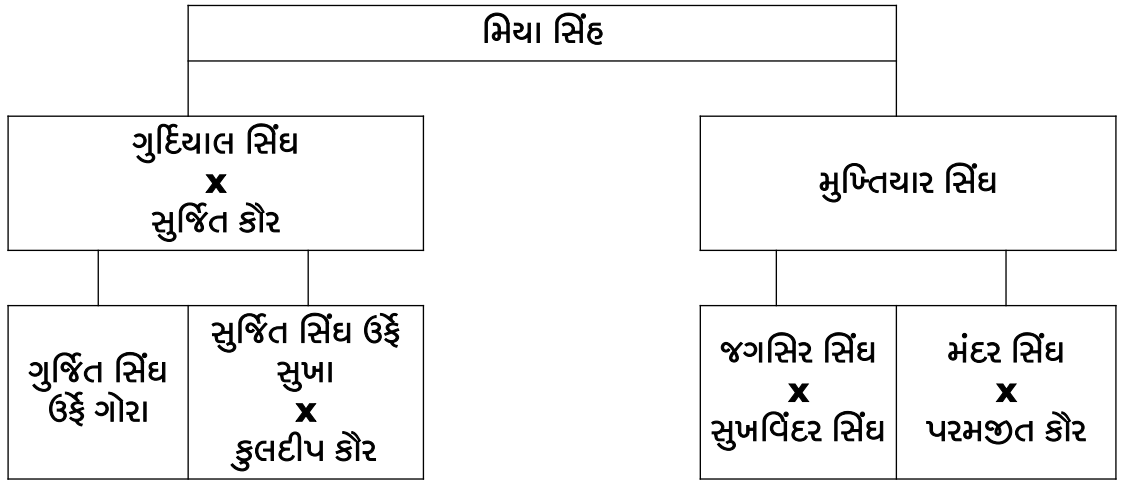
ચંદીગઢ ખાતેની પંજાબ અને હરિયાણા રાજ્યની હાઇકોર્ટના ૨૪/૧૦/૨૦૦૯ ના ક્રિમિનલ અપીલ ૫૧૧-ડી.બી.એ./૨૦૦૧ ના ચુકાદા અને હુકમથી.

અપીલકર્તાઓ તરફે ડો. જે. પી. ઢાંડા, રાજ રાની ઢાંડા, વિનીત ઢાંડા, એન. એ. ઉસ્માની.

સામાવાળા તરફે મનજીત સિંહ, બી. કે. સતીજા, એ.એ.જી., તરજીત સિંહ, વિવેક્તા સિંહ, કમલ મોહન ગુપ્તા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ એસ. એ. બોબડે દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. ગામ ગંગા (ડાબવાલી), જિલ્લો સિરસા, હરિયાણા ખાતે ૧૭/૧૦/૧૯૯૮ ના રોજ બપોરે આશરે ૨.૧૫ વાગ્યે જાગસીર સિંહની હત્યા માટે અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ (જે હવે પછી "આઈ.પી.સી." તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૩૦૨ સાથે વંચાતા કલમ ૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવતા ચંદીગઢ ખાતેની પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના ચુકાદાથી, આરોપી ગુરજીત સિંહ ઉર્ફે ગોરા અને સુરજીત સિંહ ઉર્ફે સુખા દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે. પક્ષકારો વચ્ચેનો સંબંધ નીચે મુજબ છે:

૨. ફરિયાદપક્ષના જણાવ્યા મુજબ, ૧૭/૧૦/૧૯૯૮ ના રોજ બપોરે આશરે ૨.૧૫ વાગ્યે, જાગસીર સિંહ ઝરદા (ચાવવાની તમાકુ) ખરીદવા માટે એક દુકાને જવા ઘરેથી નીકળ્યા હતા. તેમનું ઘર આરોપીના ઘરની બાજુમાં હતું. થોડી જ વારમાં, તેના ભાઈ મંદિર સિંહ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩), તેની પત્ની

સુખવિંદર કૌર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) અને પરમજીત કૌરે જગસીર સિંહ (મૃતક) અને આરોપીઓ વચ્ચે ઉગ્ર બોલાચાલી થતી સાંભળી. મંદિર સિંહ સુખવિંદર કૌર સાથે શું થયું હતું તે જોવા માટે તેમના ઘરની બહાર ગયા. તેમણે જોયું કે આરોપીઓએ જગસીર સિંહને ઘેરી લીધો હતો. આરોપી ગુરજીત અને સુરજીત 'કસી' (પાવડા) થી સજ્જ હતા જ્યારે ગુરદિયાલ સિંહ, આરોપીના પિતા અને સુરજીત કૌર, તેમની માતા, નિશસ્ત્ર હતા. ગુરદિયાલ સિંહ અને સુરજીત કૌરે ગુરજીત અને સુરજીતને ઉશ્કેર્યા કે જાગસીર સિંહને તેમની મિલકતની માપણી માટે ગામમાં 'કાનુનગો' (મહેસૂલ નિરીક્ષક) ને લાવવા માટે પાઠ ભણાવવો જોઈએ. ત્યારબાદ ગુરજીતે જાગસીર સિંહના માથાના પાછળના ભાગે 'કસી' વડે ઘા માર્યો, જેના કારણે તે પડી ગયો. ત્યારબાદ, સુરજીતે પણ જાગસીર સિંહના ચહેરા પર 'કસી' વડે ઘા માર્યો. ત્યારબાદ આરોપી સુરજીત કૌરે જાગસીર સિંહને ગામની ગલી તરફ ઢસડ્યો.

૩. ફરિયાદપક્ષના જણાવ્યા મુજબ, મૃતકના ભાઈ મંદિર સિંહ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩) અને સુખવિંદર કૌર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) ને આરોપી ગુરદિયાલ સિંહ અને તેની પત્ની સુરજીત કૌરે તે જગ્યાએ જતા અટકાવ્યા હતા જ્યાં જાગસીર સિંહને આરોપી ભાઈઓએ ઘેરી લીધો હતો. માનદેર સિંહ અને સુખવિંદર કૌરે મદદ માટે ફોન કર્યો, જેનાથી વિસ્તારના ઘણા લોકો ઘટનાસ્થળે એકઠા થયા. આરોપીઓ તેમના હથિયારો સાથે ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા હતા.

જ. જગસીર સિંહને તાત્કાલિક કોમ્યુનિટી હેલ્થ સેન્ટર, ડબવાલી લઈ જવામાં આવ્યા હતા. ત્યાંના ડોક્ટરે પ્રાથમિક સારવાર આપી અને તેને આશરે ૬૦ કિલોમીટર દૂર સિરસાની જનરલ હોસ્પિટલમાં રીફર કર્યા, જ્યાં તેને મૃત જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.

પ. તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ (જે હવે પછી 'સી.આર.પી.સી.' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૧૭૩ હેઠળનો રિપોર્ટ કોર્ટમાં રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. આરોપીઓ પર આઈ.પી.સી. ની કલમો ૩૦૨ અને ૩૪૧ સાથે વંચાતા કલમ ૩૪ હેઠળ ચાર્જ મૂકવામાં આવ્યો હતો. ડો. જગદીશ ચૌધરી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૪) અને ડો. યોગેશ સાંગવાને શબપરીક્ષણ કર્યું હતું. ટ્રાયલ દરમિયાન, ફરિયાદપક્ષે મૃતક જગસીર સિંહના ભાઈ મંદિર સિંહ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩) અને મૃતકની વિધવા સુખવિંદર કૌર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) સહિત ૧૫ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી. ફરિયાદપક્ષના પુરાવા બંધ થયા પછી, આરોપીઓના નિવેદનો કલમ ૩૧૩ સી.આર.પી.સી. હેઠળ નોંધવામાં આવ્યા હતા, જેમાં તેમણે આક્ષેપોને નકારી કાઢ્યા હતા અને ખોટી સંડોવણી હોવાનું જણાવ્યું હતું. આરોપીઓએ બચાવમાં કુલદીપ કૌર (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૧) અને ડો. ભૂષણ ગર્ગ (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૨) ની તપાસ કરી હતી.

૬. બંને પક્ષો લોહીના સંબંધથી જોડાયેલા છે. ગુરદિયાલ સિંહ અને મુખત્યાર સિંહ, એક મિયાં સિંહના પુત્રો છે. મુખત્યાર સિંહ મૃતક જગસીર સિંહના પિતા

છે. બંને ભાઈઓ તાલુકા ડબવાલી , જિલ્લો સિરસાના ગામ ગંગાની મહેસૂલી જમીનમાં કુલ ૧૫૭ કનાલ અને ૧૯ મરલા જમીનના ૨/૩ હિસ્સાના કબજામાં માલિકો હતા. મુખત્યાર સિંહના પુત્રો એટલે કે ફરિયાદપક્ષ માનતા હતા કે તેમના કાકા ગુરદિયાલ સિંહ અને તેમના પુત્રો એટલે કે આરોપી પક્ષે તેમની જમીન પર અતિક્રમણ કર્યું છે. તેથી તેમણે મિલકતની સીમાંકન માટે અરજી કરી હતી. આરોપીઓ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ આ માર્ગ સાથે સહમત ન હતા. તેથી, જ્યારે જગસીર સિંહ ગામના બજારમાં જઈ રહ્યા હતા ત્યારે તેમણે તેમના ઘરની સામે જાગસીર સિંહને ઘેરી લીધો હતો. નિર્દોષ જાહેર કરાયેલા આરોપી ગુરદિયાલ સિંહ અને તેની પત્ની સુરજીત કૌરે તેમના પુત્રો એટલે કે સુરજીત અને ગુરજીતને ગુનો કરવા માટે ઉશ્કેર્યા હતા.

૭. એ નોંધવું મહત્વનું છે કે બચાવમાં આરોપીઓએ ઘટનાનો સ્વીકાર કર્યો હતો. , જોકે, ફરિયાદપક્ષના વર્ડ્સથી અલગ હતું. તેમના જણાવ્યા મુજબ, ગુરદિયાલ સિંહ શેરીમાં ખોદકામ કરી રહ્યા હતા અને તેમના ઘરની દીવાલ પાસે કાદવ ફેંકી રહ્યા હતા. ત્યારબાદ, જાગસીર સિંહ (મૃતક) ત્યાં 'ગંડાસી' (તીક્ષ્ણ હથિયાર) સાથે આવ્યા અને ખાંગુરા (બીજી વ્યક્તિને ઉશ્કેરવા માટે કરવામાં આવતો ઉશ્કેરણીજનક અવાજ) કર્યો. જવાબમાં, ગુરદિયાલે જાગસીર સિંહને પૂછ્યું કે તેણે આવો અવાજ કેમ કર્યો કારણ કે તેણે તેને બાળપણથી ઉછેર્યો હતો. જાગસીર સિંહે ગુરદિયાલ સિંહ પાસેથી જમીનનો અમુક ટુકડો માંગીને જવાબ આપ્યો. ત્યારબાદ, જાગસીર સિંહે ગુરદિયાલ સિંહના માથા પર 'ગંડાસી' વડે ઘા

માર્ચો. એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે ગુરદિયાલ સિંહ પછી જાગસીર સિંહ તેની પાછળ પડતા તેમના ઘરમાં દોડી ગયા. ત્યારબાદ, જાગસીર સિંહે તેના પર ફરીથી હથિયારની પાછળની બાજુથી ઘા માર્યો. દરમિયાન, ગુરદિયાલના પુત્ર ગુરજીતે એક 'કસી' ઉપાડી અને તેના પિતાને જાગસીર સિંહના હાથમાંથી બચાવવાનો પ્રયાસ કર્યો. પ્રક્રિયામાં, ગુરજીતે જાગસીર સિંહના માથાના પાછળના ભાગે ઘા માર્યો, જેના કારણે તે ગુરદિયાલ સિંહના હાથમાંથી પડી ગયેલી 'કસી' ની તીક્ષ્ણ બાજુ પર પડ્યો. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે આમ અમારી સમક્ષ સ્વ-બચાવ અને અચાનક ઉશ્કેરણીની દલીલ કરી હતી.

૮. જાગસીર સિંહના શબનું પોસ્ટમોર્ટમ કરનાર ડોક્ટર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી જ) એ બે કાપેલા ઘા જોયા એટલે કે એક ખોપરી ઉપર ડાબા કાનની જ સેમી પાછળ અને બીજો નાકની ભાગ થી જમણા કાનની નીચે ૨ સેમી સુધી લંબાયેલો હતો. ડોક્ટરના અભિપ્રાય મુજબ, મૃત્યુનું કારણ મહત્વપૂર્ણ અવયવોમાં ઇજાના પરિણામે આંચકો અને રક્તસ્ત્રાવ હતો, જે મૃત્યુ પૂર્વેની પ્રકૃતિની હતી.

૯. આ તબક્કે, એ નોંધવું યોગ્ય છે કે જાગસીર સિંહ દ્વારા ગુરદિયાલ સિંહને 'ગંડાસી' (તીક્ષ્ણ હથિયાર) થી ઇજા પહોંચાડવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે. ફર્સ્ટ ઇન્ફોર્મેશન રિપોર્ટ મુજબ, ઘટના બપોરે આશરે ૨.૧૫ વાગ્યે બની હતી. સાંજે આશરે ૬.૫૫ વાગ્યે, ગુરદિયાલ સિંહ ઓઢણ ખાતેના પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં ગયા અને ત્યાં ફરજ પરના તબીબી અધિકારી એટલે કે ડો. ભૂષણ ગર્ગ (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૨) દ્વારા પોતાની તપાસ કરાવી. ડોક્ટરે જોયું:

૧. માથાના જમણા પેરાઈટલ વિસ્તારમાં ૪ સેમી x ૧ સેમી નો ઘા અને તે જમણા કાનથી ૬ સેમી ઉપર હતો. તાજું રક્તસ્ત્રાવ હાજર હતો અને કિનારીઓ તીક્ષ્ણ હતી. ડોક્ટરે આ ઈજા માટે એક્સ-રેની સલાહ આપી હતી.

૨. ડાબા અંગૂઠાના પાયા પર પાછળના ભાગે ૩ સેમી x ૧ સેમી નો સોજો અને તે આડો હતો. સખત દુખાવો હાજર હતો.

આ ડોક્ટરે ઈજાઓનો સ્કીઆગ્રામ (એક્સ-રે ઈમેજ) તૈયાર કર્યો અને ઓઢાન પોલીસ સ્ટેશનમાં રૂકા મોકલ્યો. વધુમાં, જોકે આ સાક્ષીએ કોઈ પરિચિત દ્વારા અથવા સ્વ-ઈજાની શક્યતા નકારી કાઢી હતી, પણ તેમણે ઈજાઓ સ્વ-નિર્મિત હોવાની શક્યતાને નકારી ન હતી. નોંધપાત્ર રીતે, આ સાક્ષીએ તેની ઉલટતપાસમાં સ્વીકાર્યું કે ઈજાગ્રસ્ત એટલે કે ગુરદિયાલ સિંહે રેડિયોલોજીકલ તપાસ માટે રજુ કર્યો ન હતી અને વધુમાં, તેણે તેમને ઈજાઓનો ઇતિહાસ જાહેર કર્યો ન હતો.

૧૦. તે પણ એટલું જ મહત્વનું છે કે ગુરદિયાલ સિંહને આ ઈજા કરવા માટે જે હથિયારનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાય છે એટલે કે 'ગંડાસી', તે ક્યારેય રિકવર કરવામાં આવ્યું ન હતું.

૧૧. ટ્રાયલ કોર્ટે બચાવપક્ષના વર્જનને તેની સંપૂર્ણતામાં સ્વીકાર્યું. તે એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યું કે ગુરજીતે જગસીર સિંહના માથા પર સ્વ-બચાવમાં ઈજા

પહોંચાડી હતી એટલે કે જેએસ દ્વારા તેના કાકા ગુરદિયાલ સિંહના માથા પર 'ગંડાસી' થી હુમલો કર્યા પછી. એ પણ કે ત્યારબાદ, જાગસીર સિંહ જે 'કસી' કથિત રીતે ગુરદિયાલના હાથમાંથી પડી ગઈ હતી તેના પર ઊંધા મોઢે પડ્યો. ટ્રાયલ કોર્ટે અન્ય આરોપી સુખા ઉર્ફે સુરજીત સિંહને સંપૂર્ણપણે નિર્દોષ જાહેર કર્યો. ટ્રાયલ કોર્ટે નિષ્કર્ષ કાઢ્યો કે સુરજીતની કોઈ ભૂમિકા નહોતી કારણ કે જાગસીર સિંહની વિધવા સુખવિંદર કૌરે તેની જુબાનીમાં જણાવ્યું હતું કે ગુરજીતે જાગસીર સિંહના માથા પર 'કસી' વડે ઘા માર્યો હતો. જોકે, બીજો 'કસી' નો ઘા જાગસીર સિંહના ચહેરાની જમણી બાજુએ મારવામાં આવ્યો હતો. કારણ કે તેણે મૃતકના ચહેરા પર બીજો ઘા મારનાર વ્યક્તિના નામનો ઉલ્લેખ કર્યો ન હતો, તેથી ટ્રાયલ કોર્ટે નિષ્કર્ષ કાઢ્યો કે સાક્ષીએ બીજો ઘા પણ ગુરજીતને આભારી માન્યો હતો.

૧૨. ટ્રાયલ કોર્ટે એ હકીકતને કોઈ મહત્વ આપ્યું હોય તેવું લાગતું નથી કે હથિયાર ('કસી') ની રિકવરી આરોપી સુરજીત સિંહના કહેવાથી કરવામાં આવી હતી. આને અત્યંત અસંભવિત માનીને ખાલી ફગાવી દેવામાં આવ્યું હતું.

૧૩. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ, ડો. જે.પી. ઢાંડાએ ચંદ્રપ્પા અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫, સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. વિરુદ્ધ રમેશ અને અન્ય (૨૦૧૧) ૪ એસ.સી.સી. ૭૮૬ અને રંજિતમ વિરુદ્ધ બસવરાજ અને અન્ય (૨૦૧૨) ૧ એસ.સી.સી. ૪૧૪ પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે મુકિત સામેની અપીલમાં, ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદામાં

વિકૃતિની ગેરહાજરીમાં એપેલેટ કોર્ટ દ્વારા દખલગીરી વ્યાજબી નથી. આ ચુકાદાઓ અપીલકર્તાઓના હેતુમાં મદદ કરતા નથી કારણ કે હાઈકોર્ટે સ્પષ્ટ અને સચોટ કારણો આપ્યા છે કે ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો વિકૃત હતો અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓ પર આધારિત ન હતો.

વધુમાં, ડો. ઢાંડાએ અરુણ રાજ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા જે.ટી. ૨૦૧૦ (૫) એસ.સી. ૧; અને કપિલદેવ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. ૧૯૮૩ એસ.સી.સી. (ફિ) ૩૧૧ પર આધાર રાખ્યો હતો તે દર્શાવવા માટે કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ ગુનો આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૪ ભાગ II ના દાયરામાં આવે છે અને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ નહીં. એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે અરુણ રાજ (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટે ગંભીર અને અચાનક ઉશ્કેરણીના બચાવને નકારી કાઢ્યો હતો અને અપીલકર્તાને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો હતો. જ્યારે કપિલદેવ (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટે દોષિત ઠેરવવાના હુકમને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૪ ભાગ I માંથી બદલીને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૪ ભાગ II કર્યો હતો. ઉપરોક્ત કેસોમાં સંજોગો હાલના કેસ કરતા તદ્દન અલગ હતા.

૧૪. અમે આ તબક્કે જ જણાવી શકીએ કે માનદેર સિંહ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) ના પુરાવા વાંચતા, એવું કહી શકાય નહીં કે સુખવિંદર કૌર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩) એ જણાવ્યું હતું કે જાગસીર સિંહના ચહેરાની જમણી બાજુએ બીજો 'કસી' નો ઘા મારવામાં આવ્યો હતો તેનો અર્થ એવો થાય કે બીજો ઘા પણ

ગુરજીત સિંહ ઉર્ફે ગોરા દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે બચાવપક્ષનું વર્ડન પણ ચૂકી ગયું હોય તેવું લાગે છે, જે મુજબ જાગસીર સિંહને 'કસી' થી બીજી ઈજા થઈ કારણ કે તે જમીન પર પડ્યો જ્યાં 'કસી' પડી હતી, અને ગુરજીત સિંહે તે કરી ન હતી, જે સુરજીત સિંહની પત્ની કુલદીપ કૌર (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૧) ની જુવાની મુજબ છે.

૧૫. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, ટ્રાયલ કોર્ટે સુરજીત સિંહને સંપૂર્ણપણે નિર્દોષ જાહેર કર્યો અને ગુરજીત સિંહને પણ કલમ ૩૦૨ આઈ.પી.સી. ના ચાર્જમાંથી મુક્ત કર્યો, અને બચાવપક્ષનું વર્ડન સ્વીકાર્યું કે ગુરજીતે મૃતક જાગસીર સિંહ પર માત્ર તેના પિતા – ગુરદિયાલ સિંહના જીવ બચાવવા માટે હુમલો કર્યો હતો, જેમને જાગસીર સિંહ દ્વારા કથિત રીતે ઈજા પહોંચાડવામાં આવી હતી. ટ્રાયલ કોર્ટે ગુરજીત સિંહને કલમ ૩૦૪ આઈ.પી.સી. ના ભાગ II હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો હતો.

૧૬. અપીલમાં, હાઈકોર્ટે તમામ પુરાવાઓનું પુનઃમૂલ્યાંકન કર્યું અને તે નિષ્કર્ષ પર આવી કે આ સંજોગોમાં આરોપી ગુરદિયાલ સિંહના શરીર પરની ઈજાઓ સમજાવવાની ફરિયાદપક્ષની ફરજ હોવાનું કહી શકાય નહીં, ખાસ કરીને, કારણ કે ગુરદિયાલે પોતે રેડિયોલોજીકલ તપાસ માટે તૈયારી દર્શાવી ન હતી કે ડોક્ટરને તેમની ઈજાઓનો ઇતિહાસ પણ જાહેર કર્યો ન હતો. હાઈકોર્ટે એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે જો ફરિયાદપક્ષનો કેસ અન્યથા વિશ્વાસ જન્માવે અને વિશ્વસનીયતાને પાત્ર હોય, તો ઈજાઓનું બિન-સ્પષ્ટીકરણ તેને નકારી કાઢવા માટે અપૂરતું છે. હાઈકોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ સાથે અસંમતિ દર્શાવી અને ઠેરવ્યું કે

માનદેર સિંહ, મૃતકના ભાઈ અને સુખવિંદર કૌર, વિધવાના નિવેદનને માત્ર એટલા માટે અવિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી કારણ કે તેઓ મૃતકના નજીકના સંબંધીઓ હતા. તે પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે મૃતકના સંબંધીનું નિવેદન માત્ર તે હેતુથી નકારી શકાય નહીં કે તે અથવા તેણી હિત ધરાવતા પક્ષકાર છે. અનવર અલી વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી., (૨૦૧૧) ૧૫ એસ.સી.સી. ૩૬૦ માં, આ કોર્ટે યોગ્ય રીતે અવલોકન કર્યું છે કે એકવાર ફરિયાદપક્ષ સાક્ષીઓના નિવેદનોના સંદર્ભમાં સ્વીકાર્ય અને સચોટ પુરાવા રજૂ કરીને તેનો કેસ સાબિત કરવામાં સક્ષમ બને, તો તેને માત્ર તે આધારે નકારી શકાય નહીં કે સાક્ષીઓ મૃતકના સંબંધીઓ છે. કાર્તિક મલ્હાર વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બિહાર, (૧૯૯૬) ૧ એસ.સી.સી. ૬૧૪ માં, આ કોર્ટે ઠેરવ્યું હતું કે એક નજીકનો સંબંધી પણ જે કુદરતી સાક્ષી છે તેને હિત ધરાવતા સાક્ષી તરીકે ગણી શકાય નહીં. "હિત ધરાવતા" શબ્દ સૂચવે છે કે સાક્ષીને કોઈ દુઃખનાવટ અથવા અન્ય કોઈ કારણસર આરોપીને ગમે તેમ કરીને દોષિત ઠેરવવામાં કોઈ સીધો હિત હોવો જોઈએ. તાજેતરમાં, આ સિદ્ધાંત અશોક રાય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી., (૨૦૧૪) ૫ એસ.સી.સી. ૭૧૩ માં યથાવત રાખવામાં આવ્યો હતો, જેના દ્વારા આ કોર્ટે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે હિત ધરાવતા સાક્ષીઓના પુરાવા ખામીયુક્ત નથી. હાઈકોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ સાથે એ પણ અસંમતિ દર્શાવી છે કે લડાઈ ક્ષણિક આવેગમાં થઈ હતી અને આરોપીઓએ ગુનો કરવા માટે એકબીજા સાથે કાવતરું કર્યું ન હતું, કારણ કે તે અસરમાં કોઈ પુરાવા નહોતા.

૧૭. સમગ્ર બાબતને ધ્યાનમાં લીધા પછી, અમારો અભિપ્રાય છે કે કેસના સંજોગો અગાઉ અવલોકન કર્યા મુજબ કલમ ૩૦૨ આઈ.પી.સી. હેઠળ ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાનું સૂચવે છે.

૧૮. આ ઘટના બની હોવા અંગે કોઈ શંકા નથી, જેમાં જાગસીર સિંહની આરોપી દ્વારા હત્યા કરવામાં આવી હતી અને તેની ઈજાઓ 'કસી' દ્વારા કરવામાં આવી હતી. એવા સ્પષ્ટ પુરાવા છે કે આરોપી પક્ષમાં ગુરદિયાલ સિંહ, તેની પત્ની સુરજીત કૌર અને તેમના પુત્રો ગુરજીત સિંહ અને સુરજીત સિંહ સામેલ હતા. ગુરજીત અને સુરજીત 'કસી' થી સજ્જ હતા. 'કસી' દ્વારા કરવામાં આવેલી બે ઈજાઓ છે; માથાના પાછળના ભાગે અને બીજી મૃતક જાગસીર સિંહના ચહેરા પર. માનદેર સિંહ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩) અને સુખવિંદર કૌર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) ના પ્રત્યક્ષદર્શીઓના અહેવાલો, જેઓ નિઃશંકપણે હાજર હતા, તે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં દર્શાવે છે કે જાગસીર સિંહ પર આરોપી પક્ષ એટલે કે ગુરજીત સિંહ અને સુરજીત સિંહ દ્વારા હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. સુખવિંદર કૌરે જણાવ્યું છે કે આરોપી ગુરજીતે જાગસીર સિંહના માથાના પાછળના ભાગે 'કસી' નો ઘા માર્યો હતો, જેના પરિણામે તે પડી ગયો હતો. વધુમાં, જેએસના ચહેરાની જમણી બાજુએ બીજો 'કસી' નો ઘા મારવામાં આવ્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કાઢવામાં આવેલ અનુમાન કે સુખવિંદર કૌરનો ઈરાદો ગુરજીત સિંહનું નામ આપવાનો હતો, જે વ્યક્તિએ બીજો ઘા પણ માર્યો હતો, તે અયોગ્ય છે. તે કારણસર સુરજીત સિંહની મુક્તિ પણ ટકી શકે તેમ નથી. ફુલદીપ કૌર

(બચાવપક્ષના સાક્ષી ૧) ના નિવેદન દ્વારા બચાવપક્ષના વર્ડનમાં મૂંઝવણનું અમુક તત્વ ઉભું કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે જાગસીર સિંહને બીજો ઘા વાગ્યો કારણ કે તે ગુરદિયાલ સિંહની બાજુમાં પડેલી 'કસી' પર પ્રથમ ઘા વાગ્યા પછી પડ્યો હતો, જેનાથી તેનો ચહેરો જમણી બાજુએ કપાઈ ગયો હતો.

૧૯. ટ્રાયલ કોર્ટે એક અનુમાન કર્યું છે, જે બચાવપક્ષના વર્ડન કરતા પણ અલગ છે. અમે હાઈકોર્ટના ચુકાદાને સ્વીકારવો યોગ્ય માનીએ છીએ, જેણે આ મુદ્દા પરના તમામ પુરાવા વાંચ્યા પછી, યોગ્ય તારણ કાઢ્યું કે બે ઘા ગુરજીત સિંહ અને સુરજીત સિંહ દ્વારા કરવામાં આવ્યા હતા, જેઓ બંને 'કસી' થી સજ્જ હતા અને જેમને તેમના માતા-પિતા, ગુરદિયાલ સિંહ અને સુખવિંદર કૌર દ્વારા જાગસીર સિંહને મારી નાખવા માટે ઉશ્કેરવામાં આવ્યા હતા.

૨૦. અમે હાઈકોર્ટના ચુકાદા સાથે પણ સંમત છીએ કે ગુરદિયાલ સિંહ પરની ઈજા મોટે ભાગે સ્વ-નિર્મિત છે. ગુરદિયાલ સિંહ સાંજે આશરે ૬.૫૫ વાગ્યે ઓઢાન ખાતેના પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં ગયા હોવાનું કહેવાય છે, ભલે આ ઘટના બપોરે આશરે ૨.૧૫ વાગ્યે બની હતી. તબીબી સારવાર લેવામાં થયેલ અતિશય વિલંબથી ઘણા પ્રશ્નો ઉભા થાય છે. વધુમાં, તેણે ઈજાઓની રેડિયોલોજીકલ તપાસ કરાવવાનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો અને ડોક્ટરને જણાવ્યું ન હતું કે તેને કેવી રીતે અને શા માટે ઈજાઓ થઈ હતી. ગુરદિયાલ સિંહનું વર્તન તદ્દન અસ્વાભાવિક જણાય છે અને બચાવપક્ષનું વર્ડન સ્વીકારવું શક્ય નથી કે ગુરજીત સિંહે જાગસીર સિંહ (મૃતક) પર હુમલો કર્યો કારણ કે જાગસીરે તેના

પિતા પર 'ગંડાસી' થી હુમલો કર્યો હતો. અગાઉ અવલોકન કર્યા મુજબ, 'ગંડાસી' ના અસ્તિત્વને સમર્થન આપવામાં નિષ્ફળતા સમજાવવામાં આવી નથી.

૨૧. ઉપરોક્ત કારણોસર, અપીલ ફગાવવામાં આવે છે. હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ દોષિત ઠેરવવાનો અને સજાનો હુકમ યથાવત રાખવામાં આવે છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ મુક્તિનો હુકમ રદ કરવામાં આવે છે.

અપીલ ફગાવેલ.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.